

p30konkor.com

زمان آزمون :

نام درس :

نام آموزشگاه :

تاریخ برگزاری :

نام و نام خانوادگی :

پایه تحصیلی :

نام دبیر :

عنوان آزمون : فنون ۱۰ درس ۱۰-۱۲

ردیف	لطفًا پاسخ سوالات را روی همین برگ بنویسید	بارم										
۱	<p>با توجه به متن زیر به سؤالات پاسخ دهید.</p> <p>«فرمان بزرگوار از خدای نامدار می‌گوید ... بندگان من، مرا پرستید و مرا خوانید و مرا دانید که آفریدگار من ؛ کردگار نامدار، بنده‌نواز آمرزگار منم ؛ مرا پرستید که جز من معبود نیست ؛ مرا خوانید که جز من مُجیب نیست.»</p> <p>الف) ابوالفضل میبیدی در این متن از نثر چه کسی تأثیر پذیرفته است؟</p> <p>ب) نوع نثر این متن ..... است.</p> <p>پاسخ: ۱ الف) خواجه عبدالله انصاری</p> <p>ب) موزون (مسجع)</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دهم-خردادماه ۱۴۰۳</p>											
۲	<p>هر یک از آرایه‌های داخل کمانک با کدام بیت متناسب است؟ (یک مورد اضافی است).</p> <table><tr><td>الف) بوی جوی مولیان آید همی / یاد یار مهربان آید همی</td><td>۱) واج‌آرایی</td></tr><tr><td>ب) بی‌عمر زنده من و این بس عجب مدار / روز فراق که نه‌در شمار عمر</td><td>۲) واژه‌آرایی (تکرار)</td></tr><tr><td>ج) وجه خدا اگر شودت منظر نظر / زین پس شکی نماند که صاحب‌نظر شوی</td><td>۳) ترصیع</td></tr><tr><td>د) ای تکیه‌گاه و پناه / زیباترین لحظه‌های خلوت من / ای شط‌شیرین پرشوکت من</td><td>۴) جناس</td></tr><tr><td></td><td>۵) اشتقاق</td></tr></table> <p>پاسخ: ۱ الف) ۴ (ص ۹۸) ب) ۲ (ص ۲۹) ج) ۵ (ص ۹۹) د) ۱</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دهم-خردادماه ۱۴۰۳</p>	الف) بوی جوی مولیان آید همی / یاد یار مهربان آید همی	۱) واج‌آرایی	ب) بی‌عمر زنده من و این بس عجب مدار / روز فراق که نه‌در شمار عمر	۲) واژه‌آرایی (تکرار)	ج) وجه خدا اگر شودت منظر نظر / زین پس شکی نماند که صاحب‌نظر شوی	۳) ترصیع	د) ای تکیه‌گاه و پناه / زیباترین لحظه‌های خلوت من / ای شط‌شیرین پرشوکت من	۴) جناس		۵) اشتقاق	
الف) بوی جوی مولیان آید همی / یاد یار مهربان آید همی	۱) واج‌آرایی											
ب) بی‌عمر زنده من و این بس عجب مدار / روز فراق که نه‌در شمار عمر	۲) واژه‌آرایی (تکرار)											
ج) وجه خدا اگر شودت منظر نظر / زین پس شکی نماند که صاحب‌نظر شوی	۳) ترصیع											
د) ای تکیه‌گاه و پناه / زیباترین لحظه‌های خلوت من / ای شط‌شیرین پرشوکت من	۴) جناس											
	۵) اشتقاق											
۳	<p>نوع جناس را در بیت زیر بنویسید و معانی متفاوت آن را ذکر کنید.</p> <p>ای مرغ اگر پری به سر کوی آن صنم / پیغام دوستان برسانی بدان پری»</p> <p>پاسخ: ۱ جناس همسان (تام): ۱- پریدن ۲- حوری (زیبارو، معشوق)</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دهم-خردادماه ۱۴۰۳</p>											
۴	<p>نوع جناس ناهمسان را در ابیات زیر بنویسید.</p> <p>الف) چو شد روز رستم بپوشید گبر / نگهبان تن کرد بر گبر ببر</p> <p>ب) اگر پای در دامن آری چو کوه / سرت ز آسمان بگذرد در شکوه</p> <p>ج) عجب نیست از گل که خندد به سروی / که در این چمن پای در گل نشیند</p> <p>پاسخ: ۱ الف) جناس ناهمسان اختلافی (گبر - ببر)، جناس ناهمسان افزایشی (بر - ببر) (ذکر ۱ مورد کافی است).</p> <p>ب) جناس ناهمسان افزایشی (کوه - شکوه)، جناس ناهمسان اختلافی (سر - در)</p> <p>ج) ناهمسان حرکتی (ذکر ۱ مورد کافی است).</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دهم-خردادماه ۱۴۰۳</p>											

۵	اگر واژگان «نو - جو» به عنوان قافیه شعر به کار روند، قاعده قافیه کدام است؟	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دهم-خردادماه ۱۴۰۳	پاسخ: ۱ قاعده ۲								
۶	در شعر زیر دومین واژه قافیه را مشخص کنید. «من که جست و جوگرم سرودهای ناشنیده را شعر من که عاشقم همیشه از تو گفتن است ای که در بهار سبز نام تو رسالت گل محمدی شکفتن است.»	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دهم-خردادماه ۱۴۰۳	پاسخ: ۱ شکفتن								
۷	بیت زیر را بخوانید و با توجه به واژگان قافیه جدول را کامل کنید. «روز وصل دوستداران یاد باد / یاد باد آن روزگاران یاد باد» <table><tr><td>حروف الحاقی</td><td>حروف اصلی</td><td>حرف روی</td><td>قاعده</td></tr><tr><td>الف</td><td>ب</td><td>ج</td><td>د</td></tr></table>	حروف الحاقی	حروف اصلی	حرف روی	قاعده	الف	ب	ج	د	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دهم-خردادماه ۱۴۰۳	پاسخ: ۱ الف) ان (ب) ار (ج) حرف «ر» (د) قاعده ۲
حروف الحاقی	حروف اصلی	حرف روی	قاعده								
الف	ب	ج	د								
۸	حروف قافیه در کدام گزینه براساس الگوی «مصوّت + صامت + صامت + حروف الحاقی» است؟ الف) ما چون ز دری پای کشیدیم کشیدیم / امید ز هرکس که بریدیم بریدیم ب) بگو تا سوار آورم زابلی / که باشند با خنجر کابلی ج) اگر جنگ خواهی و خون ریختن / بر این گونه سختی برآویختن	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دهم-خردادماه ۱۴۰۳	پاسخ: ۱ گزینه ج								
۹	هریک از اصطلاحات داخل کمانک را مقابل بیت مربوط به آن بنویسید. (ذوقافیتین - قافیه درونی) «یک بیت اضافی است» <table><tr><td>الف) ذوقافیتین</td><td>۱) گلزار و باغ عالمی، چشم و چراغ عالمی / هم درد و داغ عالمی، چون پا نهی اندر جفا</td></tr><tr><td>ب) قافیه درونی</td><td>۲) طرفه می دارند یاران صبر من بر داغ و درد / داغ و دردی کز تو باشد خوشتر است از باغ و ورد</td></tr><tr><td></td><td>۳) کسی دانه نیک مردی نکاشت / کزو خرمن کام دل برنداشت</td></tr></table>	الف) ذوقافیتین	۱) گلزار و باغ عالمی، چشم و چراغ عالمی / هم درد و داغ عالمی، چون پا نهی اندر جفا	ب) قافیه درونی	۲) طرفه می دارند یاران صبر من بر داغ و درد / داغ و دردی کز تو باشد خوشتر است از باغ و ورد		۳) کسی دانه نیک مردی نکاشت / کزو خرمن کام دل برنداشت	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دهم-خردادماه ۱۴۰۳	پاسخ: ۱ الف) ۲ (ب) ۱		
الف) ذوقافیتین	۱) گلزار و باغ عالمی، چشم و چراغ عالمی / هم درد و داغ عالمی، چون پا نهی اندر جفا										
ب) قافیه درونی	۲) طرفه می دارند یاران صبر من بر داغ و درد / داغ و دردی کز تو باشد خوشتر است از باغ و ورد										
	۳) کسی دانه نیک مردی نکاشت / کزو خرمن کام دل برنداشت										
۱۰	قافیه کردن کدام یک از واژگان داخل کمانک نادرست است؟ (شالیز - کاریز - لذیز - نیز) پیوند روح می کند این باد مشکبیز / هنگام نوبت سحر است ای ندیم	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دهم-خردادماه ۱۴۰۳	پاسخ: ۱ لذیز								

۱۱	<p>جای خالی را با واژه مناسب پر کنید. رواج مفاخره، شکایت و انتقاد اجتماعی از ویژگی‌های سطح ..... شعر قرن پنجم و ششم است.</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دهم-خردادماه ۱۴۰۳</p> <p>پاسخ: ۱ سطح فکری</p>												
۱۲	<p>گزینه مناسب برای عناوین ستون الف را از ستون ب انتخاب کنید. (یک گزینه اضافی است).</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>الف</th><th>ب</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>الف) پدر شعر فارسی</td><td>۱) عطار نیشابوری</td></tr> <tr> <td>ب) قصیده تمام و کمال در موضوع حکمی و اندرزی سرود</td><td>۲) خواجه عبدالله انصاری</td></tr> <tr> <td>ج) بسیاری از شاعران به پیروی از وی به تصوف و عرفان روی آوردند</td><td>۳) رودکی</td></tr> <tr> <td>د) شیوه اصلی نثر موزون را به کمال رساند.</td><td>۴) کسایی مروزی</td></tr> <tr> <td></td><td>۵) سنایی غزنوی</td></tr> </tbody> </table> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دهم-خردادماه ۱۴۰۳</p> <p>پاسخ: ۱ الف) ۳ ب) ۴ ج) ۵ د) ۱</p>	الف	ب	الف) پدر شعر فارسی	۱) عطار نیشابوری	ب) قصیده تمام و کمال در موضوع حکمی و اندرزی سرود	۲) خواجه عبدالله انصاری	ج) بسیاری از شاعران به پیروی از وی به تصوف و عرفان روی آوردند	۳) رودکی	د) شیوه اصلی نثر موزون را به کمال رساند.	۴) کسایی مروزی		۵) سنایی غزنوی
الف	ب												
الف) پدر شعر فارسی	۱) عطار نیشابوری												
ب) قصیده تمام و کمال در موضوع حکمی و اندرزی سرود	۲) خواجه عبدالله انصاری												
ج) بسیاری از شاعران به پیروی از وی به تصوف و عرفان روی آوردند	۳) رودکی												
د) شیوه اصلی نثر موزون را به کمال رساند.	۴) کسایی مروزی												
	۵) سنایی غزنوی												
۱۳	<p>در بیت زیر، نوع جناس را مشخص کنید. گر تیغ برکشد که محبتان همی زنم اول کسی که لاف محبت زند، منم</p> <p>سعدی</p> <p>مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)</p> <p>پاسخ: ۱ محبتان، محبت: جناس هم‌ریشه (اشتقاق)</p>												
۱۴	<p>در بیت زیر، نوع جناس را مشخص کنید. ای بسا شاعر، که او در عمر خود، نظمى نساخت وی بسا ناظم، که او در عمر خود، شعری نگفت</p> <p>محمدتقی بهار</p> <p>مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)</p> <p>پاسخ: ۱ نظم و ناظم / شعر و شاعر: جناس و هم‌ریشه (اشتقاق)</p>												
۱۵	<p>در بیت زیر، نوع جناس را مشخص کنید. ای دلیل دل گم گشته، خدا را مددی که غریب ار نبرد ره، به دلالت برود</p> <p>حافظ</p> <p>مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)</p> <p>پاسخ: ۱ دلیل و دلالت: جناس هم‌ریشه (اشتقاق)</p>												
۱۶	<p>در بیت زیر، نوع جناس را مشخص کنید. مرا زمانه ز یارم به منزلی انداخت که راضی‌ام به نسیمی کز آن دیار آید</p> <p>یغمای جندقی</p> <p>مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)</p> <p>پاسخ: ۱ یار، دیار: جناس ناهمسان، افزایشی</p>												

۱۷	<p>در بیت زیر، نوع جناس را مشخص کنید. به جفایی و قفایی نرود عاشق صادق</p> <p>مژده بر هم نزند، گر بزنی تیر و سنانش</p> <p>سعدی</p> <p>مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)</p> <p>پاسخ: ۱ جفا، قفا: جناس ناهمسان، اختلافی</p>
۱۸	<p>در بیت زیر، نوع جناس را مشخص کنید. به مُلکِ جَم، مشو غره که این پیران رویین تن</p> <p>به دستانت به دست آرد، اگر خود پور دستانی</p> <p>خواجوی کرمانی</p> <p>مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)</p> <p>پاسخ: ۱ دستان (مکر و حیل)، دستان (لقب زال): جناس همسان (تام)</p>
۱۹	<p>در بیت زیر، نوع جناس را مشخص کنید. وه چه بیگانه گذشتی، نه کلامی نه سلامی</p> <p>نه نگاهی به نویدی، نه امیدی به پیامی</p> <p>شفیعی کدکنی</p> <p>مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)</p> <p>پاسخ: ۱ کلامی، سلامی: جناس ناهمسان، اختلافی</p>
۲۰	<p>در هر یک از ابیات زیر: الف) ردیف را مشخص کنید. (اگر دارد) ب) واژه‌ها و حرف یا حروف قافیه را تعیین کنید. ج) حرف یا حرف‌های الحاقی را مشخص کنید. (اگر دارد) د) حرف یا حروف اصلی قافیه را مشخص کنید. الف) ای نسیم سحر آرامگه یار کجاست؟ / منزل آن مه عاشق‌کش عیار کجاست؟ ب) کاشکی جز تو کسی داشتمی / یا به تو دست رسی داشتمی پ) چندان که گفتم غم با طیبیان / درمان نکردند مسکین غریبان ت) بنمای رخ که باغ و گلستانم آرزوست / بگشای لب که قند فراوانم آرزوست</p> <p>حافظ خاقانی حافظ مولوی</p> <p>مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)</p> <p>پاسخ: ۱ ای نسیم سحر آرامگه یار کجاست؟ / منزل آن مه عاشق‌کش عیار کجاست؟ الف) کجاست ب) یار، عیار - حروف قافیه: یار ج) ندارد د) ار کاشکی جز تو کسی داشتمی / یا به تو دست رسی داشتمی الف) داشتمی ب) کسی، رسی - حروف قافیه: سی ج) ی د) س چندان که گفتم غم با طیبیان / درمان نکردند مسکین غریبان الف) ندارد ب) طیبیان، غریبان - حروف قافیه: بیان ج) ان د) یب بنمای رخ که باغ و گلستانم آرزوست / بگشای لب که قند فراوانم آرزوست الف) آرزوست ب) گلستانم، فراوانم - حروف قافیه: انم ج) م د) ان</p>

با توجه به بیت زیر به ۳ سؤال بعدی پاسخ دهید.
نشود فاش کسی آنچه میان من و توست

تا اشارات نظر، نامه‌رسان من و توست

هوشنگ ابتهاج

۲۱	ردیف کدام است؟ پاسخ: ۱ من و دوست مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)
۲۲	واژه‌های قافیه را مشخص کنید. پاسخ: ۱ «میان» و «نامه‌رسان» مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)
۲۳	حروف و قاعده قافیه را بنویسید. پاسخ: ۱ حروف قافیه: «ان» قاعده قافیه: «۲» مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)
۲۴	هریک از اصطلاحات زیر را مقابل بیت مربوط به آن بنویسید. «قافیه درونی، ذوقافیتین» ای از مکارم تو شده در جهان خبر / افکنده از سیاست تو، آسمان سپر گلزار و باغ عالمی، چشم و چراغ عالمی / هم درد و داغ عالمی، چون پا نهی اندر جفا یا مرا، غار مرا، عشق جگرخوار مرا / یار تویی، غار تویی، خواجه نگهدار مرا پاسخ: ۱ ای از مکارم تو شده در جهان خبر / افکنده از سیاست تو، آسمان سپر (ذوقافیتین) گلزار و باغ عالمی، چشم و چراغ عالمی / هم درد و داغ عالمی، چون پا نهی اندر جفا (قافیه درونی) یا مرا، غار مرا، عشق جگرخوار مرا / یار تویی، غار تویی، خواجه نگهدار مرا (قافیه درونی) رشید و طواط مولوی مولوی مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)
۲۵	در کدام بیت، «ردیف» وجود ندارد؟ دلیل خود را بنویسید. روز وصل دوستداران، یاد باد / یاد باد آن روزگاران یاد باد گلاب است گویی به جویش روان / همی شاد گردد ز بویش روان پاسخ: ۱ بیت دوم. زیرا واژه «روان» در هر مصراع، معنای متفاوتی دارد. روان (جاری) - روان (روح)، واژه‌های قافیه باید معنای متفاوت داشته باشند. حافظ فردوسی مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)
۲۶	نوع قاعده قافیه را در بیت، مشخص کنید. آب آتش فروز عشق آمد آتش آبسوز، عشق آمد پاسخ: ۱ آتش فروز - آبسوز ← قاعده ۲ سنایی، حدیقه مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)

۲۷	<p>واژه‌های قافیه و حروف مشترک آن را در بیت، مشخص کنید. گوهر خود را هویدا کن، کمال این است و بس خویش را در خویش پیدا کن، کمال این است و بس میرزا حبیب خراسانی</p> <p>مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)</p> <p>پاسخ: ۱ واژه‌های قافیه: «هویدا» و «پیدا» حروف قافیه: «ا»</p>
۲۸	<p>واژه‌های قافیه و حروف مشترک آن را در بیت، مشخص کنید. بر سر آتم که گر ز دست برآید دست به کاری زخم که غصه سرآید</p> <p>حافظ</p> <p>مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)</p> <p>پاسخ: ۱ واژه‌های قافیه: «بر» و «سر» حروف قافیه: «ر»</p>
<p>با توجه به این شعر، به ۳ پرسش بعدی پاسخ دهید. آمد نفّس صبح و سلامت نرسانید / بوی تو نیاورد و پیامت نرسانید یا تو به دم صبح، سلامی نسپردی / یا صبحدم از رشک، سلامت نرسانید من نامه نوشتم به کیوتر بسپردم / چه سود که بختم سوی بامت نرسانید بر باد سپردم دل و جان، تا به تو آرد / زین هر دو ندانم که کدامت نرسانید عمری است که چون خاک، جگر تشنه عشقم / و ایام به من، جرعه جامت نرسانید خاقانی، از این طالع خود کام چه جویی؟ / کاو چاشنی کام به کامت نرسانید</p> <p>خاقانی شروانی</p>	
۲۹	<p>دو ویژگی ادبی را بنویسید.</p> <p>مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)</p> <p>پاسخ: ۱ غزل، این شعر در قالب غزل است و دوره خاقانی و سبک عراقی، دوره اوج‌گیری غزل است. ۲ به‌کارگیری ردیف «نرسانید» باعث خوش‌آهنگی شهر شده است. ۳ بهره‌گیری از آرایه‌های ادبی «تشخیص، جناس، کنایه و ...»</p>
۳۰	<p>کدام ویژگی‌های زبانی در شعر دیده می‌شود؟</p> <p>مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)</p> <p>پاسخ: ۱ از میان رفتن لغات مهجور فارسی، به طوری که در این غزل، واژه مهجور فارسی نمی‌بینیم. ۲ استفاده از ترکیبات نو مانند «نفس صبح، جرعه جام، سلامت نرسانید و ...» ۳ سادگی و روانی کلام</p>
۳۱	<p>قلمرو فکری این غزل را بررسی کنید.</p> <p>مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)</p> <p>پاسخ: ۱ درون‌گرایی و توجه به احوال شخصی و مسائل روحی، از جمله در عبارت «خاقانی، ازین طالع خود کام چه جویی؟» ۲ فاصله گرفتن غزل از عشق زمینی و در این غزل می‌بینیم که شاعر از عشق فرازمینی سخن می‌گوید.</p>

۳۲	<p>در بیت زیر جناس‌های ناقص را بیابید و نوع هر یک را تعیین نمایید: بوی جوی مولیان آید همی یاد یار مهربان آید همی</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-سوم دبیرستان-سوم انسانی</p> <p>پاسخ: ۱ بوی و جوی (۰/۲۵) جناس ناقص اختلافی (۰/۲۵) یا یاد و یار (۰/۲۵) جناس ناقص اختلافی (۰/۲۵) (یک مورد)</p>
۳۳	<p>قافیه در کدام بیت طبق قاعده‌ی (۱) است؟ الف) به خردی بخورد از بزرگان قفا ب) گر مستمند و با دل غمگینم خدا دادش اندر بزرگی صفا خیره مکن ملامت چندینم</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-چهارم دبیرستان-چهارم انسانی</p> <p>پاسخ: ۱ گزینه‌ی الف (۰/۲۵)</p>
۳۴	<p>قافیه کدام ابیات، نادرست است؟ الف) جان بی‌علم بی‌نوا باشد / مرغ بی‌برگ بی‌نوا باشد ب) که خواهد شد بگویند ای رفیقان / رفیق بی‌کسان یار غریبان ج) چون پری ز آدمی برید مرا / سوی ویرانه‌ای کشید مرا د) مرد و زن چون یک شود آن یک تویی / چون که یک‌ها محو شد آنک تویی</p> <p>۱ الف و ب ۲ ج و د ۳ الف و د ۴ ب و ج</p> <p>کنکورهای خارج از کشور-سراسری-انسانی</p> <p>پاسخ: ۴ گزینه ۴ پاسخ صحیح است. در مورد ب در اصل رفیق و غریب قافیه شده‌اند و در مورد ب نیز بُر و کِش که قافیه کردن هر دو مورد، نادرست است.</p>
۳۵	<p>کدام ابیات به‌ترتیب، می‌توانند با واژه «گریبان و رهگذر» هم‌قافیه شوند؟ الف) با یکی دست در کمر کرده / وان دگر را نهان نظر کرده ب) صورت هر دو کون پرتو اوست / گرچه این هر دو پرتو آن روست ج) هر که با آن نگار جان بدهد / جای جان عمر جاودان بدهد د) فارغ از یاد او زمانی نی / در غم سودی و زبانی نی ه) به دنیا از تف هجران نسوزد / به عقبی ز آتش نیران نسوزد و) طلب تا محرم اسرار کردی / به آن مطلوب یار غار کردی</p> <p>۱ ج، د - الف، و ۲ ج، ه - الف ۳ ب، د، ه - و ۴ ب، ج، د - الف، و</p> <p>کنکورهای خارج از کشور-سراسری-انسانی</p> <p>پاسخ: ۲ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. گریبان با «جان، جاودان» و «هجران، نیران» طبق قاعده ۲ و رهگذر با «کمر، نظر» طبق همین قاعده، قافیه می‌شود.</p>

	<p>از دیدگاه تاریخ ادبیات، کدام یک از قسمت‌های مشخص شده <u>نادریست</u> است؟</p> <p>«موضوع قابل توجه در شعر نیمه دوم قرن ششم، علاقه‌مندی شاعران به سرودن ^۱ غزل‌های لطیف و زیباست. نظامی و همسبکان او در آوردن مضامین دقیق در غزل ^۲ بسیار کوشیدند. تحوّل‌ی که سنایی و انوری در غزل ایجاد کردند، باعث شد که در ^۳ قرن هفتم، شاعران بزرگی در غزل ظهور کنند.» ^۴</p> <p>۱ (۱) ۲ (۲) ۳ (۳) ۴ (۴)</p> <p>کنکورهای خارج از کشور-سراسری-انسانی</p> <p>پاسخ: ۲ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. فقط قسمت دوم نادرست است: «انوری و همسبکان او در آوردن مضامین دقیق در غزل بسیار کوشیدند.»</p>	۳۶
	<p>کدام مورد، بیانگر ویژگی‌های «فکری و ادبی» سده‌های پنجم و ششم است؟</p> <p>۱ (۱) کاهش سادگی و روانی کلام - ورود اصطلاحات عرفانی ۲ (۲) رواج مفاخره، شکایت و انتقاد اجتماعی - فراوانی ترکیبات نو ۳ (۳) رواج داستان‌سرایی و منظومه‌های داستانی - رواج هجو در شعر ۴ (۴) فراوانی وعظ و اندرز در شعر - فاصله گرفتن غزل از عشق زمینی</p> <p>کنکورهای خارج از کشور-سراسری-انسانی</p> <p>پاسخ: ۳ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. «رواج داستان‌سرایی و منظومه‌های داستانی» از ویژگی‌های ادبی و «رواج هجو در شعر» از ویژگی‌های فکری این دوره است.</p>	۳۷
	<p>کدام ابیات به‌ترتیب، می‌توانند با واژه «هجران و رعنا» هم‌قافیه شوند؟</p> <p>الف) تو اگر عیب خود همی دانی / نه‌ای از عامه بل جهان‌بانی ب) عاشق ار درد خود نهان سازد / چهره زرد خود عیان سازد ج) هم‌ره و همنشین به هر جا اوست / همدم و هم‌نفس چو با ما اوست د) تو مپندار ما زبان داریم / پاره‌آتش در این دهان داریم ه) گر تو را میل صحبت لیلی است / مست و دیوانه بودنت اولی است</p> <p>۱ (۱) د، الف - ج، ه ۲ (۲) ب، د - ج، الف ۳ (۳) الف، ب - ج، ه ۴ (۴) ب، د - ج، ه</p> <p>سراسری-انسانی-تیرماه ۱۴۰۳</p> <p>پاسخ: ۴ گزینه ۴ پاسخ صحیح است.</p> <p>واژه‌های «نهان» و «عیان» در بیت ب و واژه‌های «زبان» و «دهان» در بیت د با واژه «هجران» هم‌قافیه هستند. واژه‌های «جا» و «ما» در بیت ج و واژه‌های «لیلی» و «اولی» در بیت ه با واژه «رعنا» هم‌قافیه هستند. توجه: واژه‌های «لیلی» و «اولی» در بیت ه به شکل «لیلا» و «اولا» خوانده می‌شوند.</p>	۳۸

	<p>در کدام بیت به ترتیب، «ذوقافیتین» یافت می‌شود و قافیه کدام بیت براساس قاعدهٔ ۱ آمده است؟</p> <p>(الف) بزرگ دولت آن کز درش تو آیی باز / بیا بیا که به خیر آمدی کجایی باز (ب) چو شاید گرفتن به نرمی دیار / به پیکار خون از مشامی میار (ج) رفیقان قدر یکدیگر بدانید / چو معلوم است شرح از بر مخوانید (د) شب نیست که چشمم آرزومند تو نیست / و این جان به لب رسیده در بند تو نیست</p> <p>۱ ج و د ۲ ج و الف ۳ ب و الف ۴ ب و د</p> <p>سراسری-انسانی-تیرماه ۱۴۰۳</p> <p>پاسخ: ۲ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. بیت ج ذوقافیتین است: «یکدیگر» و «بر» قافیه نخست و «مخوانید» و «بدانید» قافیه دوم هستند. در بیت الف نیز «کجایی» و «آیی» با حذف حروف الحاقی طبق قاعدهٔ یک قافیه می‌شوند.</p>
	<p>چند مورد از موارد زیر، از ویژگی‌های نثر و نظم سده‌های «پنجم و ششم» است؟</p> <p>- ورود بسیاری از اصطلاحات علمی، ادبی، دینی و سیاسی جدید از راه ترجمهٔ متون عربی - تأثیرپذیری برخی شاعران از ادبیات عرب و مضامین شعری آن - کاربرد لغات مهجور عربی و ترکی و مغولی و اصطلاحات علمی و فنی - تأثیر عمیق حکمت و دانش و اندیشه‌های دینی در شعر این دوره - به وجود آمدن شعر حکمی و اندرزی و آوردن موعظه و نصیحت در شعر پارسی</p> <p>۱ ۱ ۲ ۲ ۳ ۳ ۴ ۴</p> <p>سراسری-انسانی-تیرماه ۱۴۰۳</p> <p>پاسخ: ۳ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. عبارات صحیح:</p> <p>- ورود بسیاری از اصطلاحات علمی، ادبی، دینی و سیاسی جدید از راه ترجمهٔ متون عربی - تأثیرپذیری برخی شاعران از ادبیات عرب و مضامین شعری آن - به وجود آمدن شعر حکمی و اندرزی و آوردن موعظه و نصیحت در شعر پارسی</p>
	<p>با توجه به متن:</p> <p>«چنین آورده‌اند که نصر بن احمد واسطهٔ عقد آل سامان بود و اوج دولت آن خاندان ایام مُلک او بود و اسباب تمنّع و علل ترفّع در غایت ساختگی بود. خزاین آراسته و لشکر جزّار و بندگان فرمانبردار. زمستان به دارالملک بخارا مقام کردی و تابستان به سمرقندی رفتی یا به شهرهای خراسان.» چهار مقاله: نظامی عروضی</p> <p>کدام گزینه از ویژگی‌های نثر این متن نیست؟</p> <p>۱ حذف فعل به قرینه ۲ استفاده از دو حرف اضافه برای یک متمم ۳ استفاده از ترکیبات دشوار ۴ کاربرد واژگان مهجور عربی</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دهم-خردادماه ۱۴۰۳</p> <p>پاسخ: ۲ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. (ص ۸۵)</p>
	<p>با توجه به ابیات زیر آرایه‌های (موازنه - واژه‌آرایی (تکرار) - اشتقاق) به ترتیب در کدام گزینه‌ها دیده می‌شود؟</p> <p>(الف) هر کجا دردی اس درمانیش هست / درد عشق است آن‌که درمانیش نیست (ب) گل نعمتی است هدیه فرستاده از بهشت / مردم کریم‌تر شوند اندر نعیم گل (ج) نظر تا کنی عَرَض نُقل است و می / نفس تا کشی، حرف چنگ است و نی</p> <p>۱ ب - ج - الف ۲ ج - الف - ب ۳ ج - ب - الف ۴ الف - ج - ب</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دهم-خردادماه ۱۴۰۳</p> <p>پاسخ: ۲ گزینه ۲ پاسخ صحیح است.</p>

	<p>در کدام ابیات «ردیف» وجود دارد؟</p> <p>الف) هر که گوید کلاغ چون باز است / نشنوندش که دیده‌ها باز است ب) غم خویش خور که خویش / به مرده نپردازد از حرص خویش ج) به جهان خرم از آتم که جهان خرم از اوست / عاشقم بر همه عالم که همه عالم از اوست د) پدر با پسر یکدگر را کنار / گرفتند کرده غم از دل کنار</p> <p>۴۳</p> <p>۱ الف - ج ۲ ب - د ۳ الف - د ۴ ب - ج</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دهم-خردادماه ۱۴۰۳</p> <p>پاسخ: ۱ گزینه ۱ پاسخ صحیح است.</p>	
	<p>مفهوم بیت زیر از همه ابیات دریافت می‌شود؛ به جز:</p> <p>«از اسب پیاده شو بر نطع زمین رخ نه / زیر پی پیلش بین شه‌مات شده نعمان»</p> <p>۱ زمانه تربت لیلی کشد به دیده مجنون / سپهر دامن یوسف درد به دست زلیخا ۲ ببین به قصر سلاطین که فاخته زده کوکو / شنو ز بام مداین که بوم برکشد آوا ۳ سپهر سنگ به جمشید زد چنان‌که به جامش / زمانه تیشه به فرهاد زد چنان‌که به خارا ۴ نه گنج ماند ز خسرو نه تخت ماند ز جمشید / نه قصر ماند ز شیرین نه طاق ماند ز کسرا</p> <p>۴۴</p> <p>پاسخ: ۱ گزینه ۱ پاسخ صحیح است. بیت صورت سؤال از قصیده معروف ایوان مداین خاقانی انتخاب شده است.</p> <p>خاقانی در این بیت و در سراسر این قصیده می‌گوید جهان به پادشاهان و بزرگان وفا نکرده است و همگی آنها به باد فنا رفته‌اند و کاخ‌هایشان بر جای مانده است. اشاره بیت به فرمان خسرو پرویز مبنی بر انداختن نعمان بن منذر به زیر پای فیل و کشتن اوست.</p> <p>در گزینه‌های ۲ و ۳ و ۴ نیز به ترتیب «بانگ جغدها و فاخته‌ها که از قصر سلاطین قدیم به گوش می‌رسد»، «سنگ زدن سپهر به جمشید به معنای مردن او» و «بر باد رفتن شوکت پادشاهانی مانند خسرو و جمشید و غیره» به همین مفهوم اشاره دارند.</p> <p>بیت گزینه ۱ در مورد این است که زمانه و سرنوشت اتفاقات را طوری رقم می‌کند که مجنون بر خاک تربت لیلی حاضر خواهد شد و زلیخا آبروی یوسف را خواهد ریخت.</p>	

	<p>به ترتیب، قافیه چند بیت دارای حرف الحاقی است و چند بیت ذوقافیتین است؟</p> <p>- قیامت که بازار مینو نهند / منازل به اعمال نیکو دهند</p> <p>- بداندیش خلق از حق آگاه نیست / ز غوغای خلقتش به حق راه نیست</p> <p>- بو که بر اجزای او تابد مهی / بو که در وی تاب مه یابد رهی</p> <p>- مشرف و اهل قلم بر دست راست / زانکه علم خط و ثبت آن دست راست</p> <p>- پس همی گفتند که ای ارکانیان / بی خبر از پاکی روحانیان</p> <p>۱ سه - دو ۲ سه - سه ۳ دو - سه ۴ دو - چهار</p> <p>سراسری-انسانی-۱۴۰۳ اردیبهشت</p> <p>پاسخ: ۲ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. تشریح ابیات:</p> <p>بیت اول: قافیه‌ها: مینو و نیکو / نهند و دهند («ند» در این قافیه، الحاقی است) = هم ذوقافیتین و هم دارای حروف الحاقی</p> <p>بیت دوم: قافیه‌ها: آگاه و راه / نیست مصراع اول: فعل اسنادی، نیست در مصراع دوم: وجود ندارد = ذوقافیتین است و فاقد حروف الحاقی</p> <p>بیت سوم: قافیه‌ها: تابد و یابد («د» در این قافیه، الحاقی است.) / مهی و رهی («ی» در این قافیه، الحاقی است.) = هم ذوقافیتین و هم دارای حروف الحاقی</p> <p>بیت چهارم: قافیه بیت: راست مصراع اول: جهت راست، راست مصراع دوم: را + است / «دست»ها را نمی‌توان به عنوان قافیه دوم در نظر گرفت، زیرا در حرف روی آن‌ها، اختلاف مصوت وجود دارد و در مصراع اول، روی، حرکت دارد و در مصراع دوم، ساکن است = نه ذوقافیتین و نه دارای حروف الحاقی</p> <p>بیت پنجم: قافیه بیت روحانیان و ارکانیان («یان» در این قافیه، الحاقی است) = ذوقافیتین نیست، ولی حروف الحاقی دارد.</p>
	<p>در متن زیر کدام مورد <u>نادریست</u> است؟</p> <p>«با شکست سامانیان <u>خراسان</u> ابتدا به دست سبکتگین و بعد پسرش، محمود افتاد و سلسله غزنوی در سال <u>۳۵۱</u> هجری در شهر غزنه تشکیل شد. غزنویان برای ماندگاری خود زبان فارسی را رواج دادند و در دربار آنان شاعرانی نظیر <u>ناصرخسرو</u> و <u>عنصری</u> به ستایش و مدیحه‌سرایی می‌پرداختند.»</p> <p>۱ ۲ ۳ ۴</p> <p>۱ ۴ ۲ ۳ ۳ ۲ ۴ ۱</p> <p>سراسری-انسانی-۱۴۰۳ اردیبهشت</p> <p>پاسخ: ۲ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. ناصرخسرو به خطر پابندی به اعتقادات خاص دینی از انتساب به دربارها پرهیز می‌کرد و از دربارها کناره می‌گرفت. بنابراین مورد ۳ در متن صورت سؤال غلط است.</p> <p>شاعران دربار غزنویان، که در اواخر عهد سامانی تربیت یافته بودند، عبارتند از: عنصری، فرخی و منوچهری</p> <p>بقیه متن کاملاً منطبق بر کتاب درسی است و هیچ نادرستی دیگری در آن دیده نمی‌شود.</p>

	<p>از میان زیر به ترتیب، کدام بیت «ذوقافیتین» و قافیه کدام بیت <u>نادریست</u> است؟</p> <p>الف: چون به دستان زدن گشادی دست / عشق، هشیار و عقل گشتی مست ب: شراب لعل می‌سازد عرق را روی گلگونش / قدح لبریز می‌گردد از لب‌های میگونش ج: تو را این همه ایدر آراسته است / اگر شهریاری و گر خواسته است د: از رخس خواهند جای بوسه ناهمیدگان / در حرم محراب می‌جویند این نادیدگان</p> <p>۴۷ ۱ الف - ب ۲ ج - ب ۳ الف - د ۴ ج - د</p> <p>کنکورهای خارج از کشور - سراسری - انسانی</p> <p>پاسخ: ۲ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. در بیت «ج» ۲ جفت قافیه وجود دارد: ایدر و گر / آراسته و خواسته در بیت «ب» هم قافیه نادرست است چرا که در واقع «گل» و «می» با هم قافیه شده‌اند که به لحاظ قواعد قافیه، این امر اشتباه است.</p>
	<p>کدام عبارت «فاقد» ویژگی زبانی موجود در «کلیله و دمنه» است؟</p> <p>۱ ملک پیلان با جملگی حشم به آب خوردن به سوی آن چشمه رفت و آن زمین خرگوشان بود. ۲ هرگاه که دست در شاخی زند بار دیگر در سر آید و مثلاً سنگ راه در هر گام پای دام او باشد. ۳ و لابد خرگوش را از آسیب پیل زحمتی باشد و اگر پای بر سر ایشان نهد، گوش‌مال تمام یابند. ۴ از حقوق رعیب بر ملک آن است که هریک را بر مقدار مروّت و یک‌دلی به درجه‌ای رساند.</p> <p>۴۸</p> <p>کنکورهای خارج از کشور - سراسری - انسانی</p> <p>پاسخ: ۲ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. هر چهار گزینه، بخش‌هایی از کتاب کلیله و دمنه‌اند. با توجه به صفحه ۸۵ کتاب علوم فنون ۱، تنها نکته‌ای که می‌تواند برای حل این سؤال به کار بیاید لغات عربی در متن دوره کلیله و دمنه است که از این منظر، گزینه ۲ به جواب نزدیک‌تر است (هرچند در این گزینه هم «مثلاً» عربی است).</p>
	<p>قافیه کدام بیت <u>نادریست</u> است؟</p> <p>۱ ای پیک پی‌خجسته که داری نشان دوست / با ما مگو بجز سخن دل‌نشان دوست ۲ آن‌کس که ازو صبر محال است و سکونم / بگذشت، ده انگشت فرو برده به خونم ۳ چون من به نفس خویشتن این کار می‌کنم / بر فعل دیگران به چه انکار می‌کنم ۴ کنی ناخوش به ما بر زندگانی / اگر از ما دمی دوری گزینی</p> <p>۴۹</p> <p>سراسری - انسانی - ۱۴۰۲ تیرماه</p> <p>پاسخ: ۴ گزینه ۴ پاسخ صحیح است. «انی» و «ینی» قافیه نمی‌شوند؛ چون در مصوّت بلند اختلاف دارند. تشریح سایر گزینه‌ها: گزینه ۱: «نشان» و «دل‌نشان» قافیه صحیحی را تشکیل می‌دهند. حروف اصلی: «ان» گزینه ۲: «سکونم» و «خونم» قافیه صحیحی را تشکیل می‌دهند. «م» الحاقی‌ست و «ون» حروف اصلی قافیه است. گزینه ۳: «کار» و «انکار» قافیه صحیحی را تشکیل می‌دهند. حروف اصلی: «ار»</p>
	<p>کدام عبارت، «فاقد» ویژگی زبانی موجود در «کلیله و دمنه» است؟</p> <p>۱ عابدی را پادشاهی طلب کرد، اندیشید که دارویی بخورم تا ضعیف شوم. ۲ اندر آن جهان اندر محل رؤیت، گروهانی که خداوند را ببینند، غایب شوند. ۳ پیوسته نالان بود و خواب از وی بگسست و بر نعشی خفته بر دوش همی بردند. ۴ اگر همگنان در تدارک این کار پشت در پشت نه ایستید، وکیل دریا را جرأت افزایش.</p> <p>۱۲</p> <p>سراسری - انسانی - ۱۴۰۲ تیرماه</p> <p>پاسخ: ۱ گزینه ۱ پاسخ صحیح است. کاهش سادگی و روانی کلام و حرکت به سوی دشواری متن در گزینه‌های ۲ و ۳ و ۴</p>

	<p>همه موارد در ابیات زیر «کاملاً» یافت می‌شود؛ به جز:</p> <p>«هرکه تأمل نکند در جواب / بیشتر آید سخنش ناصواب یا سخن آرای چو مردم به هوش / یا بنشین چون حیوانان خموش»</p> <p>۱ قالب ابیات مثنوی و سراینده آن نظامی گنجوی در قرن ششم است.</p> <p>۲ قافیه براساس قاعده ۲ سروده شده است و «ب و ش» حرف روی است</p> <p>۳ سروده فوق ضرب‌المثل «اگر گفتن سیم باشد، خاموشی زر است» تناسب مفهومی دارد.</p> <p>۴ ابیات فوق با بیت «کیست در این دیرگه دیرپای / کو لمن الملك زند جز خدای؟» هم‌وزن است.</p> <p>سراسری-انسانی-دی ۱۴۰۱</p> <p>پاسخ: ۱ گزینه ۱ پاسخ صحیح است. قالب ابیات، مثنوی است؛ اما سراینده این ابیات، سعدی می‌باشد.</p> <p>تشریح سایر گزینه‌ها:</p> <p>گزینه ۲: قافیه براساس قاعده دو است: حروف قافیه بیت اول: آب، حروف قافیه بیت دوم: وش / حرف روی بیت اول: ب، حرف روی بیت دوم: ش</p> <p>گزینه ۳: مفهوم مشترک ابیات و ضرب‌المثل: توصیه به کم‌گویی و گزیده‌گویی</p> <p>گزینه ۴: وزن بیت این گزینه و ابیات صورت سؤال، «مفتعلن مفتعلن فاعلن» است.</p>	۵۱
	<p>در کدام بیت «ذوقافیتین» به چشم می‌خورد؟</p> <p>۱ اگر با پدر جنگ جوید کسی / پدر بی‌گمان خشم گیرد بسی</p> <p>۲ یکی باز را دیده بر دوخته است / یکی دیده‌ها باز و پر سوخته است</p> <p>۳ مگر کان فرومایه زشت‌کیش / به کارش نیاید خر پشت‌ریش</p> <p>۴ یکی سر برآر از گریبان غم / به آرام دل با جوانان بچم</p> <p>سراسری-انسانی-دی ۱۴۰۱</p> <p>پاسخ: ۴ گزینه ۴ پاسخ صحیح است.</p> <p>قافیه اول: «غم» و «بچم» با حروف مشترک «-م» / قافیه دوم: «گریبان» و «جوانان» با حروف مشترک «ان» نکته: «ان» را زمانی الحاقی به حساب می‌آوریم که نوع آن در هر دو کلمه یکسان باشد؛ در کلمه «گریبان»، «ان» جزو خود کلمه است و در کلمه «جوانان»، «ان» نشانه جمع است؛ بنابراین، الحاقی به حساب نمی‌آید.</p> <p>تشریح سایر گزینه‌ها:</p> <p>گزینه ۱: تنها «بسی» و «کسی» قافیه هستند. «جوید» و «گیرد» قافیه نمی‌شوند؛ چون «-د» الحاقی است و باید حذف شود.</p> <p>گزینه ۲: «است»: ردیف / «پردوخته» و «سوخته»: قافیه</p> <p>گزینه ۳: «زشت‌کیش» و «پشت‌ریش»: قافیه</p>	۵۲

	<p>در کدام بیت قافیه درونی براساس قاعدهٔ ۱ و تبصرهٔ قافیه سروده شده است؟</p> <p>۱ تا عشق و رندی است کیشم یکسان بود نوش و نیشم / من دشمن جان خویشم گر او بود دشمن من</p> <p>۲ تا در دلم جا گرفتی در سینه مأوا گرفتی / بوی گل و سوسن آید از چاک پیرامن من</p> <p>۳ من کیستم بینوایی با درد غم آشنایی / هر لحظه گردد بلایی چون سایه پیرهن من</p> <p>۴ بنشین چو گل در کنارم تا بشکفد گل ز خارم / ای روی تو لاله زارم وی موی تو سوسن من</p> <p>سراسری-انسانی-دی ۱۴۰۱</p> <p>پاسخ: ۳ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. واژگان قافیه: بینوایی، آشنایی، بلایی / «یی» حروف الحاقی است. (طبق تبصرهٔ قافیه) / حرف اصلی قافیه: «ا» (طبق قاعدهٔ ۱). تشریح سایر گزینه‌ها:</p> <p>گزینهٔ ۱: واژگان قافیه: کیشم، نیشم، خویشم / «م» حرف الحاقی است (طبق تبصرهٔ قافیه) / حروف اصلی قافیه: «یش» (طبق قاعدهٔ ۲)</p> <p>گزینهٔ ۲: واژگان قافیه: جا، مأوا / فاقد حروف الحاقی (پس طبق تبصرهٔ قافیه نیست) / حرف اصلی قافیه: «ا» (طبق قاعدهٔ ۱)</p> <p>گزینهٔ ۴: واژگان قافیه: کنارم، خارم، لاله زارم / «م» حرف الحاقی است. (طبق تبصرهٔ قافیه) / حروف اصلی قافیه: «ار» (طبق قاعدهٔ ۲)</p>
<p>۵۳</p>	<p>«قاعده و تبصرهٔ قافیه» در کدام ابیات یکسان است؟</p> <p>الف - تا با تو آرمیده‌ام از خود رمیده‌ام / منت خدای را که چه خوش آرمیده‌ام</p> <p>ب- از بس عرق شرم نشسته است به رویم / محروم ز نظارهٔ آن روی نکویم</p> <p>ج- بوی رحمان از یمن آمد دل و جان تازه شد / دل چه و جان چه جهان از بوی رحمان تازه شد</p> <p>د- چندان به سر کوی خرابات خرابم / کاسوده ز اندیشهٔ فردای حسابم</p> <p>۱ الف - ج ۲ الف - د ۳ ب - د ۴ ج - د</p> <p>کنکوره‌ای خارج از کشور-سراسری-انسانی</p> <p>پاسخ: ۲ گزینه ۲ پاسخ صحیح است.</p>
<p>۵۴</p>	<p>کدام گروه، «همگی» شاعران نیمهٔ دوم قرن پنجم و قرن ششم‌اند؟</p> <p>۱ نظامی گنجه‌ای - فردوسی - سنایی - عطار</p> <p>۲ ناصرخسرو - شهید بلخی - فرخی سیستانی - خاقانی</p> <p>۳ خواجه عبدالله انصاری - کسایی - ناصرخسرو - رودکی</p> <p>۴ جمال‌الدین عبدالرزاق اصفهانی - خاقانی - انوری - سنایی</p> <p>کنکوره‌ای خارج از کشور-سراسری-انسانی</p> <p>پاسخ: ۴ گزینه ۴ پاسخ صحیح است.</p>
<p>۵۵</p>	<p>۱ نظامی گنجه‌ای - فردوسی - سنایی - عطار</p> <p>۲ ناصرخسرو - شهید بلخی - فرخی سیستانی - خاقانی</p> <p>۳ خواجه عبدالله انصاری - کسایی - ناصرخسرو - رودکی</p> <p>۴ جمال‌الدین عبدالرزاق اصفهانی - خاقانی - انوری - سنایی</p>

	<p>«قاعده و تبصره قافیه» در کدام ابیات یکسان است؟</p> <p>الف- صبا تو نکهت آن زلف مشکبو داری / به یادگار بمانی که بوی او داری ب- سینه مالا مال درد است ای دریغا مرهمی / دل ز تنهایی به جان آمد خدا را همدمی ج- دیدم به خواب دوش که ماهی برآمدی / کز عکس روی او شب هجران سرآمدی د- بیا با ما موز این کینه داری / که حق صحبت دیرینه داری</p> <p>۱ الف - ج ۲ ب - ج ۳ ب - د ۴ ج - د</p> <p>سراسری-انسانی-تیرماه ۱۴۰۱</p> <p>پاسخ: ۳ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. تشریح قاعده و تبصره قافیه‌ها:</p> <p>بیت الف: مصوت بلند او حرف اصلی است و قاعده قافیه ۱ است. (از تبصره‌ها استفاده نشده است). بیت ب: مرهمی و همدمی واژه‌های قافیه هستند. مصوت بلند ای حرف الحاقی محسوب می‌شود (تبصره قافیه) و حروف اصلی قافیه م می‌باشد. (قاعده ۲) بیت ج: سر و بر واژه‌های قافیه هستند و حروف اصلی قافیه ر می‌باشد (قاعده ۲) و از تبصره‌های قافیه استفاده نشده است. بیت د: های بیان حرکت (ه) در حکم حروف الحاقی است و حرف اصلی قافیه ین می‌باشد (قاعده ۲) و تبصره مشهود است.</p>	۵۶
	<p>حروف اصلی قافیه در کدام بیت (مصوت + صامت + صامت) است؟</p> <p>۱ در زلف تو بند بود داد دل ما / در بند کمند بود داد دل ما ۲ پرسیدم از هلال که قدت چرا خم است / گفتا خمیدن قدم از بار ماتم است ۳ بر زلف تو باید که ره شانه ببندند / یا مشک‌فروشان در کاشانه ببندند ۴ هان ای دل عبرت‌بین از دیده عبر کن هان / ایوان مداین را آیینۀ عبرت دان</p> <p>سراسری-انسانی-تیرماه ۱۴۰۱</p> <p>پاسخ: ۱ گزینه ۱ پاسخ صحیح است. حروف اصلی قافیه: م - ن حروف اصلی در سایر گزینه‌ها: گزینه ۲: م - ن گزینه ۳: ان گزینه ۴: ان</p>	۵۷

پاسخنامه تشریحی

- ۱ الف) خواجه عبدالله انصاری
ب) موزون (مسجع)
- ۲ الف) ۴ (ص ۹۸)   ب) ۲ (ص ۲۹)   ج) ۵ (ص ۹۹)   د) ۱ (ص ۲۸)
- ۳ جناس همسان (تام): ۱- پریدن ۲- حوری (زیبارو، معشوق)
- ۴ الف) جناس ناهمسان اختلافی (گبر - ببر)، جناس ناهمسان افزایشی (بر - ببر) (ذکر ۱ مورد کافی است).
ب) جناس ناهمسان افزایشی (کوه - شکوه)، جناس ناهمسان اختلافی (سر - در)
ج) ناهمسان حرکتی (ذکر ۱ مورد کافی است).
- ۵ قاعده ۲
- ۶ شکفتن
- ۷ الف) ان   ب) ار   ج) حرف «ر»   د) قاعده ۲
- ۸ گزینه ج
- ۹ الف) ۲   ب) ۱
- ۱۰ لذیذ
- ۱۱ سطح فکری
- ۱۲ الف) ۳   ب) ۴   ج) ۵   د) ۱
- ۱۳ محبان، محبت: جناس هم‌ریشه (اشتقاق)
- ۱۴ نظم و ناظم / شعر و شاعر: جناس و هم‌ریشه (اشتقاق)
- ۱۵ دلیل و دلالت: جناس هم‌ریشه (اشتقاق)
- ۱۶ یار، دیار: جناس ناهمسان، افزایشی
- ۱۷ جفا، قفا: جناس ناهمسان، اختلافی
- ۱۸ دستان (مکر و حيله)، دستان (لقب زال): جناس همسان (تام)
- ۱۹ کلامی، سلامی: جناس ناهمسان، اختلافی

۲۰ ای نسیم سحر آرامگه یار کجاست؟ / منزل آن مه عاشق کش عیار کجاست؟

الف (کجاست ب) یار، عیار - حروف قافیه: یار ج) ندارد د) ار
کاشکی جز تو کسی داشتمی / یا به تو دست رسی داشتمی
الف (داشتمی ب) کسی، رسی - حروف قافیه: سی ج) ی د) س
چندان که گفتم غم با طیبیان / درمان نکردند مسکین غریبان
الف (ندارد ب) طیبیان، غریبان - حروف قافیه: بیان ج) ان د) یب
بنمای رخ که باغ و گلستانم آرزوست / بگشای لب که قند فراوانم آرزوست
الف (آرزوست ب) گلستانم، فراوانم - حروف قافیه: انم ج) م د) ان

۲۱ من و توست

۲۲ «میان» و «نامه‌رسان»

۲۳ حروف قافیه: «ان»

قاعده قافیه: «۲»

۲۴ ای از مکارم تو شده در جهان خبر / افکنده از سیاست تو، آسمان سپر (ذوقافیتین)
گلزار و باغ عالمی، چشم و چراغ عالمی / هم درد و داغ عالمی، چون پا نهی اندر جفا (قافیه درونی)
یا مرا، غار مرا، عشق جگرخوار مرا / یار تویی، غار تویی، خواجه نگه‌دار مرا (قافیه درونی)

۲۵ بیت دوم. زیرا واژه «روان» در هر مصراع، معنای متفاوتی دارد.
روان (جاری) - روان (روح)، واژه‌های قافیه باید معنای متفاوت داشته باشند.

۲۶ آتش‌فروز - آب‌سوز — قاعده ۲

۲۷ واژه‌های قافیه: «هویدا» و «پیدا»

حروف قافیه: «ا»

۲۸ واژه‌های قافیه: «بر» و «سر»

حروف قافیه: «ر»

۲۹ ۱) غزل، این شعر در قالب غزل است و دوره خاقانی و سبک عراقی، دوره اوج‌گیری غزل است.
۲) به‌کارگیری ردیف «نرسانید» باعث خوش‌آهنگی شهر شده است.
۳) بهره‌گیری از آرایه‌های ادبی «تشخیص، جناس، کنایه و ...»

۳۰ ۱) از میان رفتن لغات مهجور فارسی، به طوری که در این غزل، واژه مهجور فارسی نمی‌بینیم.
۲) استفاده از ترکیبات نو مانند «نفس صبح، جرعه جام، سلامت نرسانید و ...»
۳) سادگی و روانی کلام

۳۱ ۱) درون‌گرایی و توجه به احوال شخصی و مسائل روحی، از جمله در عبارت «خاقانی، ازین طالع خود کام چه جویی؟»
۲) فاصله گرفتن غزل از عشق زمینی و در این غزل می‌بینیم که شاعر از عشق فرازمینی سخن می‌گوید.

۳۲ بوی و جوی (۰/۲۵) جناس ناقص اختلافی (۰/۲۵) یا یاد و یار (۰/۲۵) جناس ناقص اختلافی (۰/۲۵) (یک مورد)

۳۳ گزینه‌ی الف (۰/۲۵)

۳۴ گزینه ۴ پاسخ صحیح است. در مورد ب در اصل رفیق و غریب قافیه شده‌اند و در مورد ب نیز بُر و کُش که قافیه کردن هر دو مورد، نادرست است.

۳۵ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. گریبان با «جان، جاودان» و «هجران، نیران» طبق قاعدهٔ ۲ و رهگذر با «کمر، نظر» طبق همین قاعده، قافیه می‌شود.

۳۶ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. فقط قسمت دوم نادرست است: «لنوری و هم‌سبکان او در آوردن مضامین دقیق در غزل بسیار کوشیدند».

۳۷ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. «رواج داستان‌سرایی و منظومه‌های داستانی» از ویژگی‌های ادبی و «رواج هجو در شعر» از ویژگی‌های فکری این دوره است.

۳۸ گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

واژه‌های «نهان» و «عیان» در بیت ب و واژه‌های «زیان» و «دهان» در بیت د با واژه «هجران» هم‌قافیه هستند. واژه‌های «جا» و «ما» در بیت ج و واژه‌های «لیلی» و «اولی» در بیت هـ با واژه «رعنا» هم‌قافیه هستند. توجه: واژه‌های «لیلی» و «اولی» در بیت هـ به شکل «لیلا» و «اولا» خوانده می‌شوند.

۳۹ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. بیت ج ذوقافیتین است: «یکدیگر» و «بر» قافیه نخست و «مخوانید» و «بدانید» قافیه دوم هستند. در بیت الف نیز «کجایی» و «آیی» با حذف حروف الحاقی طبق قاعدهٔ یک قافیه می‌شوند.

۴۰ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. عبارات صحیح:

- ورود بسیاری از اصطلاحات علمی، ادبی، دینی و سیاسی جدید از راه ترجمه متون عربی
- تأثیرپذیری برخی شاعران از ادبیات عرب و مضامین شعری آن
- به وجود آمدن شعر حکمی و اندرزی و آوردن موعظه و نصیحت در شعر پارسی

۴۱ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. (ص ۸۵)

۴۲ گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

۴۳ گزینه ۱ پاسخ صحیح است.

۴۴ گزینه ۱ پاسخ صحیح است. بیت صورت سؤال از قصیدهٔ معروف ایوان مداین خاقانی انتخاب شده است. خاقانی در این بیت و در سراسر این قصیده می‌گوید جهان به پادشاهان و بزرگان وفا نکرده است و همگی آنها به باد فنا رفته‌اند و کاخ‌هایشان بر جای مانده است. اشارهٔ بیت به فرمان خسرو پرویز مبنی بر انداختن نعمان بن منذر به زیر پای فیل و کشتن اوست. در گزینه‌های ۲ و ۳ و ۴ نیز به ترتیب «بانگ جغدها و فاخته‌ها که از قصر سلاطین قدیم به گوش می‌رسد»، «سنگ زدن سپهر به جمشید به معنای مردن او» و «بر باد رفتن شوکت پادشاهانی مانند خسرو و جمشید و غیره» به همین مفهوم اشاره دارند. بیت گزینهٔ ۱ در مورد این است که زمانه و سرنوشت اتفاقات را طوری رقم می‌کند که مجنون بر خاک تربت لیلی حاضر خواهد شد و زلیخا آبروی یوسف را خواهد ریخت.

بیت اول: قافیه‌ها: مینو و نیکو / نهند و دهند («ند» در این قافیه، الحاقی است) = هم ذوقافیتین و هم دارای حروف الحاقی
 بیت دوم: قافیه‌ها: آگاه و راه / نیست مصراع اول: فعل اسنادی، نیست در مصراع دوم: وجود ندارد = ذوقافیتین است و فاقد حروف الحاقی

بیت سوم: قافیه‌ها: تابد و یابد («د» در این قافیه، الحاقی است.) / مهی و رهی («ی» در این قافیه، الحاقی است.) = هم ذوقافیتین و هم دارای حروف الحاقی

بیت چهارم: قافیه بیت: راست مصراع اول: جهت راست، راست مصراع دوم: را + است / «دست»ها را نمی‌توان به عنوان قافیه دوم در نظر گرفت، زیرا در حرف روی آن‌ها، اختلاف مصوت وجود دارد و در مصراع اول، روی، حرکت دارد و در مصراع دوم، ساکن است = نه ذوقافیتین و نه دارای حروف الحاقی

بیت پنجم: قافیه بیت روحانیان و ارکانیان («یان» در این قافیه، الحاقی است) = ذوقافیتین نیست، ولی حروف الحاقی دارد.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. ناصر خسرو به خطر پایبندی به اعتقادات خاص دینی از انتساب به دربارها پرهیز می‌کرد و از دربارها کناره می‌گرفت. بنابراین مورد ۳ در متن صورت سؤال غلط است.

شاعران دربار غزنویان، که در اواخر عهد سامانی تربیت یافته بودند، عبارتند از: عنصری، فرخی و منوچهری
 بقیه متن کاملاً منطبق بر کتاب درسی است و هیچ نادرستی دیگری در آن دیده نمی‌شود.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. در بیت «ج» ۲ جفت قافیه وجود دارد: ایدر و گر / آراسته و خواسته

در بیت «ب» هم قافیه نادرست است چرا که در واقع «گل» و «می» با هم قافیه شده‌اند که به لحاظ قواعد قافیه، این امر اشتباه است.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. هر چهار گزینه، بخش‌هایی از کتاب کلیله و دمنه‌اند. با توجه به صفحه ۸۵ کتاب علوم فنون ۱، تنها نکته‌ای که می‌تواند برای حل این سؤال به کار بیاید لغات عربی در متن دوره کلیله و دمنه است که از این منظر، گزینه ۲ به جواب نزدیک‌تر است (هرچند در این گزینه هم «مثلاً» عربی است).

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. «انی» و «ینی» قافیه نمی‌شوند؛ چون در مصوت بلند اختلاف دارند. تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «نشان» و «دل‌نشان» قافیه صحیحی را تشکیل می‌دهند. حروف اصلی: «ان»

گزینه ۲: «سکونم» و «خونم» قافیه صحیحی را تشکیل می‌دهند. «م» الحاقی‌ست و «ون» حروف اصلی قافیه است.

گزینه ۳: «کار» و «انکار» قافیه صحیحی را تشکیل می‌دهند. حروف اصلی: «ار»

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. کاهش سادگی و روانی کلام و حرکت به سوی دشواری متن در گزینه‌های ۲ و ۳ و ۴ مشهود است. اما گزینه ۱ جمله‌ای به نثر ساده از گلستان سعدی در قرن هفتم است.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. قالب ابیات، مثنوی است؛ اما سراینده این ابیات، سعدی می‌باشد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲: قافیه براساس قاعده دو است: حروف قافیه بیت اول: آب، حروف قافیه بیت دوم: وش / حرف روی بیت اول: ب، حرف روی بیت دوم: ش

گزینه ۳: مفهوم مشترک ابیات و ضرب‌المثل: توصیه به کم‌گویی و گزیده‌گویی

گزینه ۴: وزن بیت این گزینه و ابیات صورت سؤال، «مفتعلن مفتعلن فاعلن» است.

قافیه اول: «غم» و «بچم» با حروف مشترک «م» / قافیه دوم: «گریبان» و «جوانان» با حروف مشترک «ان» نکته: «ان» را زمانی الحاقی به حساب می‌آوریم که نوع آن در هر دو کلمه یکسان باشد؛ در کلمه «گریبان»، «ان» جزو خود کلمه است و در کلمه «جوانان»، «ان» نشانه جمع است؛ بنابراین، الحاقی به حساب نمی‌آید. تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: تنها «بسی» و «کسی» قافیه هستند. «جوید» و «گیرد» قافیه نمی‌شوند؛ چون «د» الحاقی است و باید حذف شود.
گزینه ۲: «است»: ردیف / «بردوخته» و «سوخته»: قافیه
گزینه ۳: «زشت‌کیش» و «پشت‌ریش»: قافیه

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. واژگان قافیه: بینوایی، آشنایی، بلایی / «یی» حروف الحاقی است. (طبق تبصره قافیه) / حرف اصلی قافیه: «ا» (طبق قاعده ۱). تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: واژگان قافیه: کیشم، نیشم، خویشم / «م» حرف الحاقی است (طبق تبصره قافیه) / حروف اصلی قافیه: «یش» (طبق قاعده ۲)
گزینه ۲: واژگان قافیه: جا، مأوا / فاقد حروف الحاقی (پس طبق تبصره قافیه نیست) / حرف اصلی قافیه: «ا» (طبق قاعده ۱)
گزینه ۴: واژگان قافیه: کنارم، خارم، لاله‌زارم / «م» حرف الحاقی است. (طبق تبصره قافیه) / حروف اصلی قافیه: «ار» (طبق قاعده ۲)

بیت الف: مصوت بلند او حرف اصلی است و قاعده قافیه ۱ است. (از تبصره‌ها استفاده نشده است).
بیت ب: مرهمی و همدمی واژه‌های قافیه هستند. مصوت بلند ای حرف الحاقی محسوب می‌شود (تبصره قافیه) و حروف اصلی قافیه «م» می‌باشد. (قاعده ۲)
بیت ج: سر و بر واژه‌های قافیه هستند و حروف اصلی قافیه «ر» می‌باشد (قاعده ۲) و از تبصره‌های قافیه استفاده نشده است.
بیت د: های بیان حرکت (ه) در حکم حروف الحاقی است و حرف اصلی قافیه «ین» می‌باشد (قاعده ۲) و تبصره مشهود است.

گزینه ۲: «م»   گزینه ۳: «ان»   گزینه ۴: «ان»

پاسخنامه کلیدی

۳۴	۱	۲	۳	۴
۳۵	۱	۲	۳	۴
۳۶	۱	۲	۳	۴
۳۷	۱	۲	۳	۴
۳۸	۱	۲	۳	۴
۳۹	۱	۲	۳	۴
۴۰	۱	۲	۳	۴
۴۱	۱	۲	۳	۴
۴۲	۱	۲	۳	۴
۴۳	۱	۲	۳	۴
۴۴	۱	۲	۳	۴
۴۵	۱	۲	۳	۴
۴۶	۱	۲	۳	۴
۴۷	۱	۲	۳	۴
۴۸	۱	۲	۳	۴
۴۹	۱	۲	۳	۴
۵۰	۱	۲	۳	۴
۵۱	۱	۲	۳	۴
۵۲	۱	۲	۳	۴
۵۳	۱	۲	۳	۴
۵۴	۱	۲	۳	۴
۵۵	۱	۲	۳	۴
۵۶	۱	۲	۳	۴
۵۷	۱	۲	۳	۴